

**ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

В. Л. Шаран

Підпис

26 листопада 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**МІЖНАРОДНА КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ, ОБМЕЖЕННЯ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ЗДОРОВ'Я**

Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	227 Фізична терапія, ерготерапія
Освітня програма	Фізична терапія, ерготерапія
Статус дисципліни	нормативна
Навчально-науковий інститут	фізичної культури і здоров'я
Кафедра	фізичної терапії, ерготерапії
Мова навчання	українська
Дані про вивчення дисципліни	

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	I	I	90/3	30	16	–	14	–	60	–	+	–

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки **бакалавра** (240 кредитів ЄКТС, 180 кредитів ЄКТС).

Розробники:

[Підпис] Н.Р. Закаляк, кандидат медичних наук, доцент,
[Підпис] О.А. Фігура, викладач

Погоджено керівником групи забезпечення спеціальності:

[Підпис] І.С. Флюнт, доктор медичних наук, професор

Схвалено на засіданні кафедри фізичної терапії, ерготерапії.

Протокол № 10 від 23 09 2019 р.

В. о. завідувача кафедри *[Підпис]* Н.Р. Закаляк

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я.

Протокол № 8 від 31 10 2019 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 9 від 26 11 2019 р.

1. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни є сформувати у майбутніх фізичних терапевтів та ерготерапевтів цілісну систему знань про міжнародний класифікатор компонентів функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я людини і практичних навичок з використання уніфікованої і стандартизованої мови та схеми опису станів здоров'я та станів, пов'язаних із здоров'ям, у сфері професійної діяльності.

Навчальна дисципліна спрямована на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія»:

загальні компетентності:

- знання та розуміння предметної області, розуміння професійної діяльності;
- здатність використовувати базові знання про ріст і розвиток людського організму, його специфіку у кожному віковому періоді, а також про гігієнічні вимоги і нормативи, необхідні у професійній діяльності, з метою створення оптимальних умов забезпечення індивідуального здоров'я;
- здатність виявляти, формулювати і вирішувати проблеми пацієнта/клієнта, застосовуючи у практичній діяльності базові знання, клінічне та рефлексивне мислення;
- здатність ефективно працювати у складі мультидисциплінарної команди;
- здатність адаптовуватися та знаходити оптимальне рішення у нових ситуаціях, співпрацюючи з пацієнтом/клієнтом і членами мультидисциплінарної команди.

фахові компетентності:

- здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я;
- здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції; здатність розуміти та пояснювати порушення структур і функцій тіла, які впливають на заняттєву активність та здоров'я, відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я і застосовувати ці знання у практичній діяльності;
- здатність трактувати патологічні процеси та порушення (відповідно до Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я) і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії;
- здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії; здатність обстежувати та визначати функціональний стан, рівень фізичного розвитку, рухові та інші порушення осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією, використовуючи систему кодування МКФ;
- здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії;
- здатність формулювати цілі, складати, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії;
- здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта;
- здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.
- здатність впроваджувати сучасні наукові дані з МКФ у практичну діяльність;
- здатність представляти фізичну терапію у широкому академічному та науковому міждисциплінарному дискурсі, здійснювати особистий внесок у становлення і розвиток професії фізичного терапевта в Україні.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я» є знання з «Фізіології людини», «Анатомії людини», «Медичної та соціальної реабілітації», «Вступу у фізичну реабілітацію», «Основ

фізичної реабілітації», здобуті студентом під час підготовки до додаткового фахового і фахового випробувань для здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 227 «Фізична терапія, ерготерапія» на основі ступеня бакалавра, здобутого за іншою спеціальністю.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньої програми програмними результатами вивчення навчальної дисципліни є:

- демонструвати належний рівень володіння державною мовою для реалізації письмової та усної комунікації в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати своїх досліджень державною мовою; застосовувати знання про норми сучасної української мови при складанні текстів різних видів документів; володіти основами культури усного та писемного мовлення, термінологією, професіоналізмами майбутнього фаху; дотримуватися етики ділового спілкування. Демонструвати уміння користуватися усною й писемною іноземною мовою з метою отримування та створювання різних типів повідомлень та спілкування;
- застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії, виявляти взаємозв'язки різних елементів;
- застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію;
- трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП);
- реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії відповідно до наявних ресурсів і оточення;
- здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності;
- здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності;
- застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності;
- проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп;
- оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії, використовуючи відповідний інструментарій, та, за потреби, модифікувати поточну діяльність.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання здійснюється за шкалами оцінювання: стобальною, національною та ЄКТС.

A (90 – 100) – оцінка «відмінно» – «5» (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; має глибокі міцні і системні тематичні знання; добре володіє фаховою термінологією, що лежить в основі класифікатора МКФ; демонструє знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності та уміння аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта; розуміє постійний зв'язок і взаємовплив фізичної, когнітивної, емоційної, соціальної та культурної сфер людського життя; вміло трактує інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП); розуміє етіологію, патогенез та саногенез при складній прогресуючій та мультисистемній патології у контексті практичної діяльності у фізичній терапії; аналізує вплив соціальних та особистісних чинників, як компонентів МКФ, на рухову активність пацієнта/клієнта; демонструє вміння визначати функціональний стан осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією у відповідності до МКФ, вміння визначати порушення функції, активності та

участі, рівня психомоторного та фізичного розвитку людини відповідно до МКФ; вміло застосовує МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта, єдину стандартизовану термінологічну мову для позначення проблем, які проявляються в ранньому дитинстві, дитячому, підлітковому і в дорослому віці, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі, а також фактори навколишнього середовища і особистісні фактори; вміє працювати з навчальним матеріалом; правильно планує свою самостійну роботу; будує відповідь логічно, послідовно, розгорнуто, використовуючи спеціальну фахову термінологію; здатний проаналізувати отримані знання для використання їх на практиці; виконав усі види навчальної роботи.

В (82 – 89) – оцінка «добре» – «4» (*вище середнього рівня з кількома помилками*): отримує здобувач, який виявив глибокі знання навчального матеріалу, повно відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає незначні неточності в їх інтерпретації; добре володіє фаховою термінологією, що лежить в основі класифікатора МКФ; демонструє знання біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності; вміє пояснити зв'язок і взаємовплив фізичної, когнітивної, емоційної, соціальної та культурної сфер людського життя; трактує інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП), проте допускає незначні неточності; розуміє етіологію, патогенез та саногенез при складній прогресуючій та мультисистемній патології у контексті практичної діяльності у фізичній терапії; аналізує вплив соціальних та особистісних чинників, як компонентів МКФ, на рухову активність пацієнта/клієнта; вміє визначати функціональний стан осіб різного віку, нозологічних та професійних груп із складною прогресуючою та мультисистемною патологією у відповідності до МКФ; оцінює порушення функції, активності та участі, рівня психомоторного та фізичного розвитку людини відповідно до МКФ; виявляє вміння застосовувати МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта, єдину стандартизовану термінологічну мову для позначення проблем, які проявляються в ранньому дитинстві, дитячому, підлітковому і в дорослому віці, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі, а також фактори навколишнього середовища і особистісні фактори; вміє працювати з навчальним матеріалом; правильно планує свою самостійну роботу; під час відповіді на заняттях використовує спеціальну фахову термінологію; здатний проаналізувати отримані знання для використання їх на практиці; виконав усі види навчальної роботи.

С (75 – 81) – оцінка «добре» – «4» (*в цілому правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок*): отримує здобувач, який виявив міцні знання навчального матеріалу, відтворює програмовий матеріал, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах, проте допускає суттєві неточності в їх інтерпретації; добре володіє фаховою термінологією, що лежить в основі класифікатора МКФ; розуміє зміст біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності; розуміє зв'язок і взаємовплив фізичної, когнітивної, емоційної, соціальної та культурної сфер людського життя; з допомогою викладача трактує інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП); відтворює знання з впливу соціальних та особистісних чинників, як компонентів МКФ, на рухову активність пацієнта/клієнта; з допомогою викладача застосовує складові МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта; орієнтується в стандартизованій термінологічній мові для позначення проблем, які проявляються в організмі, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі, а також фактори навколишнього середовища і особистісні фактори; виконав усі види навчальної роботи.

Д (67 – 74) – оцінка «задовільно» – «3» (*непогано, але зі значною кількістю недоліків*): отримує здобувач, який виявив недостатньо міцні знання навчального матеріалу, з певними труднощами відтворює програмовий матеріал, рідко звертається до матеріалів, що містяться в

рекомендованих літературних джерелах; недостатньо володіє фаховою термінологією, що лежить в основі класифікатора МКФ; не демонструє чіткого розуміння змісту біопсихосоціальної моделі обмежень життєдіяльності; без суттєвої допомоги не здатний пов'язати фізичну, когнітивну, емоційну, соціальну та культурну сфери людського життя; без суттєвої допомоги викладача не здатний трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП); не здатний самостійно застосовувати складові МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта; непогано орієнтується в стандартизованій термінологічній мові для позначення проблем, які проявляються в організмі, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі, а також фактори навколишнього середовища і особистісні фактори; виконав усі види навчальної роботи.

Е (60 – 66) – оцінка «задовільно» – «3» (виконання задовольняє мінімальні критерії): отримує здобувач, який виявив слабкі знання навчального матеріалу, важко відтворює програмовий матеріал, зовсім не спирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; слабо орієнтується в міжнародному класифікаторі - МКФ; недостатньо володіє практичними навичками стосовно трактування інформації про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП), допускаючи при цьому певні неточності; за сторонньої допомоги здатен застосовувати складові МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта; слабо орієнтується в стандартизованій термінологічній мові для позначення проблем, які проявляються в організмі, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі, а також фактори навколишнього середовища і особистісні фактори; виконав більшість із запропонованих видів навчальної роботи.

FX (35 – 59) – оцінка «незадовільно» – «2» (з можливістю повторного складання): виставляється здобувачеві вищої освіти, який виявив незнання значної частини навчального матеріалу; допускає істотні помилки у відповідях на запитання; не опирається на матеріали, що містяться в рекомендованих літературних джерелах; не вміє застосувати теоретичні знання під час розв'язання практичних задач; слабо орієнтується в міжнародному класифікаторі - МКФ; з грубими помилками трактує інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення з позицій Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП); не орієнтується в стандартизованій термінологічній мові для позначення проблем, які проявляються в організмі, включаючи функції та структури організму, обмеження активності та участі; не здатен застосовувати складові МКФ і МКФ-ДП при документуванні характеристик пацієнта; не виконав усіх видів навчальної роботи.

F (1 – 34) – оцінка «незадовільно» – «2» (з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни): виставляється здобувачеві, який зовсім не володіє програмним матеріалом, що ускладнює орієнтацію в теоретичних аспектах Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародної класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ-ДП); не володіє стандартизованою термінологічною мовою для позначення проблем, які проявляються в організмі; не виконав усіх видів навчальної роботи.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- програмований контроль знань;
- письмова самостійна робота;
- співбесіда з лектором;
- залік.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Мета та завдання Міжнародної класифікації функціонування. Загальне поняття про МКФ як міжнародний класифікатор станів здоров'я та станів, пов'язаних зі здоров'ям. Цілі МКФ та її застосування відповідно до цілей. Історія становлення МКФ і впровадження в систему охорони здоров'я, соціального захисту населення, освіти, законодавство і т.д. Поняття про біопсихосоціальну модель охорони здоров'я, реабілітації. Передумови впровадження МКФ в систему охорони здоров'я України.

2. Місце міжнародної класифікації функціонування в системі реабілітації. Поняття «здоров'я» відповідно до Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) і нові підходи до реабілітації в світі. Зміст відмінностей між медичною та соціальною моделями реабілітації. Використання МКФ на індивідуальному, інституційному та громадському рівнях. Компоненти моделі МКФ щодо функції та неповносправності. Демонстрація застосування компонентів МКФ в клінічних випадках.

3. Огляд складових МКФ. Структурно-логічна схема компонентів МКФ. Терміни для категорій в МКФ. Стандартні таксономічні принципи класифікації МКФ. Функції та Структури організму та їх порушення. Діяльність та Участь та їх обмеження. Контекстуальні фактори.

4. Використання МКФ. Правила кодування МКФ. Значення префіксів складових МКФ. Місце кваліфікаторів у кодах МКФ. Загальна шкала для кількісного визначення складових МКФ. Поняття про додаткові кваліфікатори. Загальні правила кодування. Спеціальні правила кодування та алфавітно-цифрова система кодування складової: кодування Функцій організму, кодування Структур організму, кодування складової Діяльність та Участь. Використання кваліфікаторів здатності та продуктивності. Кодування Факторів середовища.

5. Поняття про однорівневу і дворівневу класифікацію в МКФ. Детальна класифікація з визначеннями.

6. Огляд клінічних випадків, що описують застосування концепцій МКФ. Порушення, що не призводять до обмеження здатності та проблем з продуктивністю. Порушення, що призводять до обмеження здатності, але не до проблем з продуктивністю. Порушення, що призводять до обмеження здатності, та до проблем з продуктивністю. Порушення, що не призводять до обмеження здатності, але викликає проблеми з продуктивністю.

7. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП). Зміст і мета МКФ-ДП. Структура МКФ-ДП і трактування понять. Алгоритм діяльності фахівців міждисциплінарної команди у створенні програми допомоги дітям з особливими потребами та їхнім сім'ям. Приклад створення індивідуальної програми втручання.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1. Мета та завдання Міжнародної класифікації функціонування.
2. Місце міжнародної класифікації функціонування в системі реабілітації.
3. Огляд складових МКФ.
4. Використання МКФ. Правила кодування складових МКФ.
5. Однорівнева і дворівнева класифікація в МКФ. Детальна класифікація з визначеннями.
6. Огляд клінічних випадків, що описують застосування концепцій МКФ.
7. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ-ДП).

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійно опрацьовувати документи **Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я: МКФ і Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків (МКФ -ДП)** під час підготовки до кожного практичного заняття. Виконувати опорні конспекти вивченого матеріалу і готуватися до його обговорення на практичному занятті.

8. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами навчального матеріалу з дисципліни перевіряється шляхом усного та письмового опитування на практичних заняттях за темою лекції, оцінки за виконання письмової самостійної роботи та співбесіди з лектором наприкінці семестру.

Розподіл 100 балів між видами робіт:

	Семестр I
Відповіді на практичних заняттях	60
Самостійна письмова робота	30
Співбесіда з лектором	10
Всього балів	100

Поточна успішність (max = 100) складається з балів, отриманих на практичних заняттях (60 балів), за самостійну письмову роботу (30 балів), за співбесіду з лектором (10 балів).

Загальний бал (60 балів) відповідей на практичних заняттях обчислюється за формулою:

$$X = \frac{A}{n} \cdot \frac{K}{5}, \text{ де}$$

X – загальний бал відповідей на практичних заняттях упродовж семестру.

K – максимальна кількість балів, які студент може отримати на практичних заняттях у семестрі (50 балів),

A – сума усіх поточних оцінок при вивченні дисципліни у семестрі за чотирибальною шкалою: «5», «4», «3», «2»,

n – кількість цих оцінок (не менше шести оцінок за семестр),

$\frac{A}{n}$ – середня оцінка за відповіді.

Кількість балів X заокруглюють до цілих. Якщо середня оцінка поточного контролю менша за 2.5, то $X = 0$.

Самостійна письмова робота (30 балів) передбачає виконання описових та (або) тестових завдань з навчальної дисципліни. Сумарна кількість балів виводиться шляхом оцінки якості виконаних завдань, що включає повноту розкриття питання та правильність виконання завдань.

Співбесіда з лектором (10 балів).

Результати поточного контролю у I семестрі є основою для отримання заліку. Залік наприкінці семестру отримують студенти, що виконали всі види робіт, які були передбачені робочою програмою, та набрали кількість балів, не меншу за 60. Залік не передбачає обов'язкову присутність студента.

Оцінка виставляється за шкалами оцінювання: стобальною, національною і ЄКТС.

Залік за талоном №2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Мультимедійне обладнання для демонстрації лекцій.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

а) основна

1. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: МКФ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf
2. Міжнародна класифікація функціонування, обмеження життєдіяльності і здоров'я: Діти та підлітки: МКФ-ДП [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://moz.gov.ua/uploads/2/11374-9898_dn_20181221_2449.pdf

б) додаткова

3. Голик В.А., Мороз Е.Н., Погорелова С.А. Использование Международной классификации функционирования, ограничений жизнедеятельности и здоровья в экспертной неврологической практике // Международный неврологический журнал. — 2011. - №5 (43). - с. 136 - 142.
4. Мартинюк В.Ю. Назар О.В. Міжнародна класифікація функціонування як дороговказ впровадження концепції соціальної педіатрії // Современная педиатрия. — 2015. - №3 (67) — с. 100-107.
5. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів: навчально-методичний посібник / За заг. ред. М. А. Порошенко та ін. — Київ: 2018. — С. 25-33.
6. Романова З.А. Использование международной классификации функционирования, ограничения жизнедеятельности и здоровья при экспертизе детей и подростков / Романова З.А., Науменко Л.Л. // Медико-социальная экспертиза и реабилитация. — 2014. - №1. — с. 51 — 56.
7. Simeonsson R., Lollar D., Björck-Åkesson E., Granlund M., Brown S., Zhuoying Q., Gray D., Pan Y. ICF and ICF-CY: Pandora's box of personal factors // Journal Disability and Rehabilitation. — 2014. — P. 187–194.
8. Adolfsson M., Björck-Åkesson E., Lim C. Code sets for everyday life situations of children aged 0–6: Sleeping, Mealtimes and Play — a study based on the International Classification of Functioning, Disability and Health for Children and Youth: The College of Occupational Therapists Ltd // British Journal of Occupational Therapy. — 2013. — V.76 . — P. 127–136.